

خبر

اسحاق جهانگیری:

باید همیشه از انتخابات آزاد و رأی ملت صیانت کرد

● **ایسنا؛** معاون اول رئیس جمهور با تبریک به مناسبت فرارسیدن روز جمهوری اسلامی گفت:
جمهوریت، انتخابات آزاد و رأی ملت را همیشه باید به یاد داشت و از آن صیانت کرد.
اسحاق جهانگیری در صفحه شخصی خود در توئیتر با اشاره به فرارسیدن ۱۲ فروردین، روز جمهوری اسلامی نوشت:
روز همه‌پرسی جمهوری اسلامی؛ روزی که ملت ایران به نظام برآمده از انقلاب و سه آرمان اصلی‌اش یعنی آزادی، استقلال و جمهوری اسلامی رأی قاطع و مثبت داد.
جمهوریت، انتخابات آزاد و رأی ملت نخستین دستاورد قانونی ملت را همیشه باید به یاد داشت و از آن صیانت کرد.

ادامه از صفحه ۲

استقبال از فراندوم با تغییر نظام ریاستی

میرسلیم رقیب انتخاباتی روحانی در انتخابات ۹۶ و یکی از نامزدهای احتمالی حزب مؤتلفه و محسن رضایی که شایعه حضور دوباره‌اش در انتخابات چندماه‌هی است قوت گرفته، در تویت‌هایی به روحانی حمله کرده‌اند. اگرچه این برای نخستین بار نیست که سخنان رئیس‌جمهوری دربارهٔ رفراندوم با واکنش تند اصولگرایان روبه‌رو می‌شود. سیدمصطفی میرسلیم طی تویتی نوشت: طرح‌کردن همه‌پرسی پس از به فاکت‌کشاندن مردم، نشانی غلط دادن و فرار از زیر بار مسئولیت است و حکایت از غفلت و نخوت می‌کند. محسن رضایی هم تویت کرده است که: «رفراندوم واقعی انتخابات ۱۴۰۰ است که مردم در آن خواهند گفت در این هشت سال چه بلایی بر سر اقتصاد و ریال ایران آوردید. همه‌پرسی ۱۴۰۰ رفراندوم انتخاب میان فرماندهی تبارد اقتصادی و وادادی سیاسی است.» محسن رضایی در تویتت دیگری هم به روحانی حمله کرده بود. او در پاسخ به صحبت‌های یک کاربر که از سخنان رئیس‌جمهوری دربارهٔ رفراندوم انتقاد کرده بود، در تویتی نوشت: «شما درست می‌گی. من در سال نودودو به ایشان گفتم وای بحال کشوری که تو می‌خواهی رئیس‌جمهورش شوی.»
یکی دیگر یو ماه گذشته فهرست‌های کابینه منتسب به نامزدهای بالقوه ریاست‌جمهوری ۱۴۰۰ در فضای مجازی منتشر شده که بیشتر آنها از سوی نزدیکان این نامزدها تکذیب شده است. اصولگراها انتشار آنها را کار اصلاح‌طلبان می‌دانند و اصلاح‌طلبان هم آن را خروجی یک جنگ درون‌گروهی میان اصولگرایان برای کسب کرسی‌های قدرت در دولت آینده. آخرین فهرست منتشرشده هم با نام اقتصاد پویا منتسب به محسن رضایی بود که برادرش آن را تکذیب کرده و گفته است: تحقق دولت قوی و کارآمد و شکل‌گیری «ایران بزرگ اقتصادی» با بهرگیری از جوانان کشور و کادرسازی و جانشینی‌پوری، همواره مورد تأکید دکتر رضایی بوده ولی لیست اخیر دربارهٔ کابینه احتمالی دکتر رضایی در صورت کاندیداتوری، که با تیتَر «اقتصاد پویا» منتشر شده، صحت ندارد. امیدوار رضایی گفته بود: دعوت‌های مکرری از سوی دلسوزان کشور و انقلاب که نگران توان‌افزایی اقتصاد ملی و موفقیت کشورمان در جبهه بزرگ نبرد اقتصادی هستند، برای کاندیداشدن دکتر رضایی مطرح شده است. به‌ویژه که ایشان به‌عنوان یک فرمانده، توان کمک به کشور در عبور از بحران‌ها را دارد و از طرف دیگر به‌عنوان یک اقتصاددان باتجربه شناخت کامل و دقیقی از اقتصاد کشور دارد و نیز توان کار با جوان‌ها را دارد و اکنون بالغ بر ۶۰ درصد مدیران دیرینه‌خدا مجمع تشخیص را از افراد زیر ۴۰ سال منصوب نموده است. بعد هم گفته بود که سامانه مردم‌پار که ابتکار دکتر محسن رضایی در ارتباط با مردم و کارشناسان و صاحب‌نظران است، برای اخذ نظرات و پیشنهادات راه‌اندازی شده است. از همه مردم تقاضا داریم که هر نوع پیشنهاد سازنده را از طریق آن سایت با دکتر رضایی در میان بگذارند.

راه‌حل مشکلات پیچیده اصل ۵۹قانون اساسی است

روحانی همچنین به مسئله تحریم اشاره کرد و گفت: وزارت امور خارجه، صداسوپیما و دیگران همه دست به دست هم دهند تا بتوانیم مسئله تحریم را حل کنیم. تا امروز صد درصد مقصر در داستان تحریم آمریکا بود و هیچ‌کس نباید تردید کند. در دوران ترامپ که هیچ جای تردیدی نیست، آنها تحریم کردند و کار غیرقانونی انجام دادند. برخلاف انسانیت‌کار‌توررستی انجام دادند و مردم ما را محروم کردند. رئیس‌جمهوری افزود: تا زمانی که آنها بودند، تمام دنیا می‌دانست که در داستان تحریم مقصر آمریکاست. البته دولت جدید هم که آمده شیوه را عوض کرده است. اگر حواس ما جمع نباشد، ممکن است با تبلیغات به‌تدریج به مردم بگویند که ما آماده هستیم و این ایران است که امروز و فردا می‌کند. ما آماده‌ایم مذاکره کنیم. ما پشت درِ گروه ۵+۱ آمده‌ایم و این ایران است که به در قفل انداخته است و ما را راه نمی‌دهد. ما در می‌زمین ایران ما را راه نمی‌دهد، بنابراین نباید بگذاریم این بهانه دست مردم و افکار عمومی بيفتد. او گفت: البته دولت جدید آمریکا تا الان هیچ اقدام جدی و عملی‌ای در این زمینه انجام نداده است.

امیرحسین جعفری؛ رفراندوم جمهوری اسلامی، جزء اولین تجربه‌های ایرانیان در زمینه انتخابات و تأثیر رأی آنها در تحولات سیاسی کشورشان بود. اتفاقی که در دهم تا دوازدهم فروردین ۱۳۵۸ با مشارکت دولت موقت و چهره‌هایی مانند صادق طباطبایی برگزار شد. نتیجه آن یکی از مهم‌ترین رخدادهای سیاسی ایران را رقم زد؛ به‌نجوکی که با بیش از ۹۸ درصد آرا حکومت پیشین به‌صورت قانونی منحل و حکومت جدید به نام «جمهوری اسلامی ایران» تشکیل شد. در زمان برگزاری رفراندوم گروه‌های مختلف از چپ و راست و ملی مذهبی نظرات مختلفی در رابطه با ماهیت و نام حکومت بعدی داشتند. برای بررسی آنچه در فرایند برگزاری رفراندوم سال ۵۸ گذشت، با محمد توسلی، دبیر کل نهضت آزادی و شهردار وقت تهران، فرخ نگهدار، فعال سیاسی و از رهبران چریک‌های فدایی خلق در آن زمان و محمد سلامتی، فعال سیاسی و دبیر کل سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی گفت‌وگو کردیم که مشروح آن را در ادامه می‌خوانید.

توسلی: بازگاز در طرح «جمهوری دموکراتیک اسلامی» ۲ دلیل داشت

محمد توسلی، دبیر کل نهضت آزادی ایران، درباره اینکه چرا رفراندوم به‌سرعت پس از انقلاب برگزار شد، به «شرق» گفت: «در حکم نخست‌وزیری مهندس بازرگان، از جمله برگزاری رفراندوم و رجوع به آرای عمومی ملت ایران و تغییر ساختار سیاسی کشور به جمهوری اسلامی آمده بود؛ بنابراین برگزاری رفراندوم جزء برنامه‌های مهندس بازرگان در دولت موقت بود. آن زمان دو نگاه وجود داشت: اول اینکه اصلا رفراندوم نیازی نیست، چون در راهپیمایی‌های میلیونی روزهای تاسوعا و عاشورا که در سطح جهانی نیز بازتاب وسیع داشت، مردم به نظام جدید رأی داده بودند، البته این نگاه بیشتر جنبه احساسی داشت. اما نظر دوم این بود که اظهارنظر مردم در راهپیمایی‌ها اگرچه میلیونی و بازتاب جهانی داشته اما وجهه حقوقی ندارد و رفراندوم باید برای تثبیت حکومت جدید برگزار شود. به‌طور خلاصه رفراندوم در روزهای ۱۰ و ۱۱ فروردین برگزار و نتایج آن در روز ۱۲ فروردین اعلام شد که حدود ۹۸ درصد مردم به جمهوری اسلامی رأی داده‌اند؛ اما در ارتباط با رفراندوم سؤالات و ابهاماتی همان روز در این چهار دهه مطرح شده است که من کوشش می‌کنم به آنها پاسخ دهم. سؤال اول این است که چرا رفراندوم با فاصله کمی از انقلاب برگزار شد؟ در شرایطی که دولت موقت هنوز آن‌چنان سامان پیدا نکرده بود که توان برگزاری چنین رفراندومی را داشته باشد. برای پاسخ به این سؤال می‌توان به کتاب خاطرات دکتر صادق طباطبایی در یادداشت‌ها که آیت‌الله خمینی پس از ۲۲ بهمن اصرار داشتند که باید در اسفندماه رفراندوم برگزار شود و این درخواست را از طریق سیداحمد خمینی و دکتر صادق طباطبایی پیگیری می‌کردند. آقای طباطبایی این مسئله را با آقای احمد صدراعراج‌سیدجوادی، وزیر کشور، مطرح می‌کنند و اجازه صدر می‌فرمایند که استانداری‌ها هنوز کاملا تثبیت نشده‌اند، اجازه دهید یک یا دو ماه بگذرد؛ اما آیت‌الله خمینی قاطع نمی‌شوند و احمدآقا خمینی از آقای طباطبایی می‌خواهند با توجه به تجربه مدیریت در فعالیت‌های اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان اروپا، خودتشان تصدی مدیریت رفراندوم را بر عهده بگیرند. این پیگیری‌ها موجب می‌شود ۱۵ اسفند حکم انتصاب آقای صادق طباطبایی به‌عنوان معاونت سیاسی وزارت کشور صادر شود تا رفراندوم را برگزار کنند». او در پاسخ به این پرسش که چرا احمد خمینی خواستار برگزاری رفراندوم بود و چرا برای این کار به نوعی عجله داشت، بیان کرد: «پاسخ به این سؤال نیاز به تحلیل آن شرایط دارد و ممکن است دیدگاه‌های متفاوتی درباره آن وجود داشته باشد. اما به نظر من این مسئله ناشی از نبوغ و درایت راهبردی آیت‌الله خمینی بود که تلاش می‌کردند در هر فرصتی با توجه به نگاه دیرین اسلام فقهائی خود که از اوایل دهه ۲۰ داشتند و در کتاب کشف‌الاستار و دیگر آثار ایشان نیز دیده می‌شود، آن را به‌طور راهبردی دنبال کنند. ایشان می‌دانستند که اگر این رفراندوم به تعویق بیفتد، شور و هیجان و شیفتگی که مردم در پی جنبش اجتماعی ایران برای پاسخ‌گویی به مطالبات تاریخی ملت ایران فراهم شده با توجه به چشم‌اندازی که ایشان در نوفل‌لوشاتو بر بام رسانه‌های جهانی برای آینده جمهوری اسلامی ترسیم کرده بودند، کاهش پیدا می‌کند و مردم رغبت اولیه را برای شرکت در رفراندوم نخواهند داشت. در عملکرد سال‌های بعدی آیت‌الله خمینی نیز این مسئله مشهود است که با توجه به شناختی که از فرهنگ جامعه داشتند، خواهان برگزاری سریع‌تر رفراندوم بودند.» دبیر کل نهضت آزادی درباره اینکه شورای انقلاب «جمهوری دموکراتیک اسلامی» را برای ساختار حکومت جدید برگزید، اظهار کرد: «طبق اساسنامه مصوب شورای انقلاب که با تأیید آیت‌الله خمینی هم رسیده بود،

سیاست

محمد توسلی، فرخ نگهدار و محمد سلامتی به پرسش «شرق» پاسخ دادند

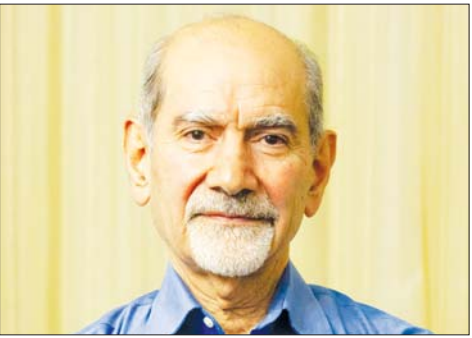
در فراندوم سال ۵۸ چه گذشت؟

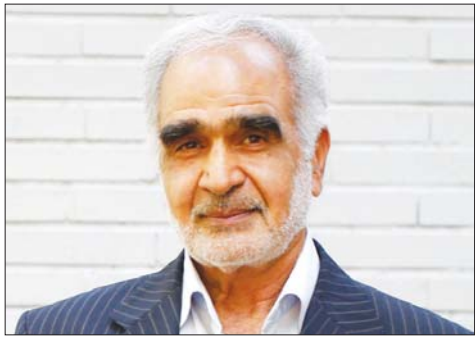
باشند. حتی برخی از حامیان دولت بازرگان مثل قطب‌زاده علیه شرکت چپ‌ها تبلیغ می‌کردند. خیلی‌ها آن روزها در خیابان‌ها شعار مرگ بر فدایی می‌دادند. درعین‌حال برخی روحانیون هم بودند که نه‌تنها ضد چپ نبودند بلکه خود را چپ‌های واقعی و مستقل می‌دانستند. ما از صحبت‌های کسانی مثل آیت‌الله موسوی‌خوئینی‌ها همان زمان چنین استنباطی داشتیم. ما مثلا آیت‌الله بهشتی علیه ما تبلیغات منفی نداشت و از برخی از شعارهای ما هم، مثل اصلاحات ارضی، با حمایت از طبقات محروم، حمایت می‌کرد. اگرچه در تدوین قانون اساسی با ما مستقیما مشورت نشد اما در برخی اصول آن ایده‌های چپ‌گرایان به‌وضوح انعکاس یافت.»

سلامتی: مجاهدین انقلاب اسلامی هم‌زمان با رفراندوم اعلام موجودیت کرد

محمد سلامتی، دبیرکل سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ایران درباره رفراندوم سال ۵۸ به «شرق» گفت: «سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی پیش از برگزاری همه‌پرسی با رفراندوم جمهوری اسلامی شکل نگرفته بود بلکه هم‌زمان با این همه‌پرسی یعنی در تاریخ جمعه دهم فروردین‌ماه ۱۳۵۸، بیانیه اعلام موجودیت خود را منتشر کرد ولی با اینکه بیانیه چند روز قبل از رفراندوم تنظیم شده بود، اشاره صریح به آستانه طلوع جمهوری اسلامی کرده بود. این اشاره به این دلیل بود که اولاً سازمان به لحاظ اعتقادی و ایدئولوژیک این عنوان را قبول داشت، ثانیاً چون امام خمینی بر این عنوان تأکید داشتند، سازمان هم که خط امامی بود بر آن تأکید داشت. ثالثاً همه مطمئن بودیم که نظر امام مورد قبول مردم واقع می‌شود. همین‌طور هم شد، یعنی در رفراندوم، ۹۸/۱۲درصد آرا، رأی به جمهوری اسلامی بود؛ لذا امام خمینی در روز دوازدهم فروردین ۱۳۵۸ که نتیجهٔ آرا رسماً مشخص شد، گفتند: امروز جمهوری اسلامی ایران را اعلام می‌کنم؛ بنابراین موضع سازمان نسبت به شرکت در رفراندوم مثبت و رفتاری مثبتی بر برخورد تبلیغی برای آن داشت.» این فعال سیاسی درباره اینکه نقش شما در برگزاری رفراندوم چه بود، بیان کرد: «از آنجا که نیروهای ما در کمیته انقلاب اسلامی، پاکان باغشاه (خر) و جابجای دیگر حضور داشتند، اشاره به خود به تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی و اقدام برای تأمین امنیت برگزاری رفراندوم مشارکت داشتند.» او همچنین تصریح کرد: «قبل از رفراندوم اسامی مختلفی برای این نظام نوپا پیشنهاد می‌شد؛ جمهوری، جمهوری دموکراتیک، جمهوری سوسیالیستی و… همه اینها بار ایدئولوژیک خاص خود را داشت اما از آنجا که انقلاب، یک انقلاب اسلامی مکتبی نه»، سلامتی در پایان با ذکر خاطره‌ای از آن روز گفت: «آن روز جمعه بود. من اول وقت سر صندوق رأی حاضر شدم تا رأی آن‌ها را در به صندوق بریزم. صف طویل مملو از آدم‌هایی بود که گویی از زندان آزاد شده‌اند و می‌خواهند با دادن رأی، زیربنای ساختار سیاسی و اجتماعی نظام جدید خود را رقم بزنند. شور خاصی وجود داشت. واقعا دیدنی و لذت‌بخش بود. من بلافاصله پس از رأی‌دادن عازم جلسه شورای مرکزی گروه امت واحده شدم. همان کاری که دیگر اعضا کردند. چون ما هم دانشی به سهم خود بخش‌هایی از این ساختار را بنیان‌گذاری می‌کردیم. آن‌طور که بادم می‌آید، در این جلسه علاوه بر اینکه درباره روز اعلام مواضع سازمان که بنا بود پنجشنبه شانزدهم فرودین باشد، سخنران این مراسم و نحوه حضور بحث و تصمیم‌گیری شد. دمرودر شرکت در جلسات ابتدایی تشکیل سپاه پاسداران و همکاری در این زمینه بحث و گفت‌وگو و تصمیم‌گیری نیز انجام شد.»

شناخته شدند. یکی فداکاری و از جان گذشتن، و دیگری صداقت در رفتار سیاسی. وقتی انقلاب پیروز شد ما فدائیان خلق، که در بزرگ‌ترین سازمان غیرمذهبی کشور متشکل بودیم و بیش از سازمان سیاسی دیگری در نبرد با استبداد قربانی داده بودیم، حق خود می‌دانستیم که در تعیین سرنوشت و ساختن کشورمان فعالانه مشارکت کنیم. انتظار ما این بود که نقطه‌نظرهای ما نیز در پایه‌گذاری نظام جایگزین به رأی مردم گذاشته شود. ما بلافاصله پس از سرنگونی کامل نظام سلطنتی اعلام کردیم که مایلیم به دیدار آیت‌الله خمینی برویم و دیدگاه‌های خود را با ایشان در میان بگذاریم. یک هدف دیدار همین بود که درباره رفراندوم پیشنهادی و موضوع آن با ایشان صحبت کنیم، اما حتی قبل از اینکه پیام ما به ایشان برسد، کسانی از تریون‌ها اعلام کردند که ایشان با فدائیان دیدار نخواهند داشت. فدائیان درواقع دو پیشنهاد را مطرح کردند. در مرحله اول پیشنهاد ما این بود که اول انتخابات مجلس مؤسسان صورت گیرد و قانون اساسی تازه توسط آن مجلس تدوین شود. سپس آن قانون با برگزاری رفراندوم به رأی ملت گذاشته شود. استدلال اصلی ما در دفاع از این پیشنهاد این بود که برای مردم محتوای جمهوری اسلامی هنوز روشن نیست. هیچ‌کس نمی‌داند جمهوری اسلامی واقعا چه نوع حکومتی است. اما اگر اول قانون اساسی تدوین شود، همه آن قانون را خواهند خواند و با آگاهی و اشراف رأی خواهند داد. متأسفانه این پیشنهاد مورد توجه قرار نگرفت. او ادامه داد: «من در مصاحبه با تلویزیونی گفتم که فدائیان می‌گویند باید مجلس مؤسسان انتخاب شود و قانون اساسی نوشته شود. سپس آن قانون را در یک رفراندوم به رأی مردم بگذاریم. گفتم چون ما از محتوای جمهوری اسلامی خبر نداریم، نمی‌توانیم به آن رأی مثبت یا منفی بدهیم.» او درباره اینکه نام پیشنهادی‌تان برای نظام تازه تأسیس چه بود، بیان کرد: «آقای مهدی بازرگان که نخست‌وزیر منصوب از سوی آیت‌الله خمینی بود، پیشنهاد کرد نام نظام بشود جمهوری دموکراتیک اسلامی. ما گفتیم باید تمام پیشنهادها برای نام حکومت بعدی روی برگه رفراندوم بیاید و به رأی مردم گذاشته شود؛ از جمله پیشنهاد ما یعنی جمهوری دموکراتیک. منظور ما از جمهوری دموکراتیک حکومتی بود که در آن اکثریت مردم، یعنی کارگران و رحمت‌کشان، دست بالا را داشته باشند. البته حرف اصلی ما تشکیل مجلس مؤسسان و تدوین قانون اساسی توسط نمایندگان مردم بود. برای ما اسم نظام تعیین‌کننده نبود. قانون اساسی تعیین‌کننده بود. ما خیلی صادقانه همان حرف‌هایی را زدیم که به آن اعتقاد داشتیم. در کار ما ذره‌ای ظاهرسازی یا دروغ‌طبیعی نبود. ما خیلی ساده‌دلانه گفتیم باید نام جمهوری اسلامی یعنی چه که به آن رأی مثبت یا منفی بدهیم.» او ادامه داد: «ما همان فرهای رفراندوم دسته‌جاتی در اطراف شعار می‌دادند کسی که رأی نداده، حق نظر نداره و با هواداران سازمان ما درگیر می‌شدند. بارها خود من جلوی دانشگاه تهران این شعار را شنیدم و شاهد حمله به هواداران سازمان شدم. اکثر هواداران ما دانش آموزان و دانشجویان بودند.» نگهدار در پاسخ به این پرسش که در صورتی که فدایی‌ها در رفراندوم شرکت نکرده بودند، چرا بعدا در انتخابات مجلس خبرگان و مجلس شورا نامزد معرفی کردند و خواستار حضور در حکومتی شدند که به آن رأی نداده بودند، بیان کرد: «معنای رأی‌دادن فدائیان خلق به اسم نظام این نبود که در هیچ انتخاباتی پس از تصویب قانون اساسی شرکت نمی‌کنند. ما انتخابات را رد نکردیم. حرف ما این بود که اول قانون اساسی نوشته شود و بعد همان قانون به رأی ملت گذاشته شود. اتفاقاً هم دولت موقت و هم روحانیون رفدار آیت‌الله خمینی هم نگفتند که چون فدائیان در رفراندوم ۱۲ فروردین شرکت نکردند، حق شرکت در هیچ انتخاباتی را ندارند. در انتخابات مجلس خبرگان و در اولین انتخابات مجلس تمام نامزدهای فدایی پذیرفته شدند. البته در همان زمان عده‌ای به‌شدت علیه ما تبلیغ می‌کردند و می‌گفتند چون فدائیان غیرمذهبی هستند، نباید حق شرکت در هیچ انتخاباتی داشته

عنوان جمهوری دموکراتیک اسلامی برای نظام جدید تصریح شده بود که در اسناد تاریخی قابل دسترسی است. مهندس بازرگان در دولت موقت که مسئولیت برگزاری رفراندوم برای تغییر نظام گذشته به نظام جدید را داشتند، طبق اساسنامه مصوب شورای انقلاب مطرح کردند که ما باید به جمهوری دموکراتیک اسلامی رأی دهیم. آیت‌الله خمینی بلافاصله واکنش نشان دادند و گفتند که جمهوری اسلامی نه یک کلمه کم، نه یک کلمه زیاد. با توجه به کاریزما و فرهنگی که آیت‌الله خمینی در جایگاه رهبری انقلاب داشتند همه پذیرفتند و مهندس بازرگان نیز پذیرفت؛ بنابراین رفراندوم برای جمهوری اسلامی برگزار شد. البته در حواشی عناوین دیگری هم مطرح شد و کسانی که با جمهوری دموکراتیک اسلامی موافق نبودند، پیشنهاد جمهوری ایرانی، جمهوری خلق‌های مستضعف و… را مطرح کرده بودند؛ اما سؤال کلیدی این است که چرا مهندس بازرگان اصرار بر جمهوری دموکراتیک اسلامی داشت. به‌نظر من دو دلیل اصلی در دیدگاه مهندس بازرگان وجود دارد. دلیل اول تعهد حقوقی است؛ وقتی در اساسنامه شورای انقلاب این نام آمده و قبلا هم اعلام شده است ما باید به این تعهد اجتماعی عمل کنیم اما به‌نظر من مهندس بازرگان در شرایط آن روز نمی‌توانست دلیل دوم خود را مطرح کند. مهندس بازرگان باتوجه به شناختی که از دیدگاه‌های سنتی داشت و در انقلاب مشروطه برجسته بود، به‌رغم چشم‌اندازی که آیت‌الله خمینی در نوفل لوشاتو مطرح کرده بودند و به دفعات تأکید داشتند که در جمهوری اسلامی ما آزادی، حاکمیت ملت و جمهوریت همان‌طور که در فرانسه مطرح است و حتی آزادی دگراندیشان و مطبوعات تحقق خواهد یافت، این نگرانی وجود داشت که اگر تأکید دموکراتیک را نداشته باشیم، ممکن است به‌تدریج نگاه دیگری حاکم شود. این برداشت من از اصرار مهندس بازرگان مبنی بر جمهوری دموکراتیک اسلامی است که البته در آن زمان نمی‌توانستند مطرح کنند. اما مهندس بازرگان این نگاه و دغدغه راهبردی خود را به‌تدریج در دهه‌ها اثر و مواضع خود تا سال ۷۳ که در هر مرحله نقش تلنگر آگاهی بخش داشته، منعکس کردند و در مجموعه آثار چاپ و تدوین شده ایشان توسط بنیاد فرهنگی مهندس بازرگان قابل دسترسی است. البته مهندس بازرگان در زمان رفراندوم توضیحات دیگری را هم مطرح کردند که بعد از برگزاری رفراندوم، قانون اساسی تهیه خواهد شد که در آن تمام حقوق و آزادی‌هایی که باید در جامعه وجود داشته باشد، به‌خصوص حقوق زنان در آن پیش‌بینی خواهد شد و در مجلس مؤسسان بررسی و به تصویب و تأیید ملت ایران خواهد رسید.» او ادامه داد: «مهندس بازرگان بعد از برگزاری رفراندوم گزارشی رسمی ارائه کردند که در این رفراندوم از ۲۲میلیون جمعیت ۱۶ سال به بالا، ۲۰میلیون ۲۸۸هزار نفر در رفراندوم شرکت کردند. از این جمع ۲۰میلیون ۱۴۷هزار نفر یعنی حدود ۹۹ درصد رأی به جمهوری اسلامی با آن چشم‌انداز مطرح‌شده آیت‌الله خمینی در نوفل‌لوشاتو دادند و حدود یک درصد رأی ندادند. مثل چریک‌های فدایی خلق و سلطنت‌طلب‌ها و کسانی که آن رفراندوم را به دلایل مختلف باور نداشتند. برکه‌های رفراندوم در بخش آری سبز و در بخش نر قرمز بود و افراد می‌توانستند رأی خود را به‌صورت مجزا به صندوق بیندازند. همه احزاب و گروه‌های اجتماعی از جمله حزب توده، مجاهدین خلق، جبهه ملی و… در این رفراندوم شرکت کردند و شور و هیجانی جریان داشت. البته در برخی از نقاط کشور مثل برخی مناطق کردستان و کنبد که مخالفان و عوام‌نفوذی کارشکنی می‌کردند، نامنی وجود داشت و در برخی حوزه‌ها به صندوق‌ها حمله کردند.»

نگهدار: شعار می‌دادند کسی که رأی نداده حق نظر نداره

فرخ نگهدار، از رهبران چریک‌های فدایی خلق در زمان رفراندوم هم درباره اینکه فدائیان با چه معیارهایی در رفراندوم شرکت کردند، به «شرق» گفت: «فدائیان خلق از بدو تأسیس با دو مشخصه اصلی

رخش و اژدها

دو نکته مهم قابل ذکر است: نخست اینکه داشتن برنامه دقیق اجرایی و مدیریت کارآمد این برنامه برای بهره‌برداری از مزایای این همکاری بسیار ضروری است و تجربه نشان داده که در برخی موارد داخلی و بین‌المللی، عدم هماهنگی، هشتاب‌زدگی در بررسی‌های کارشناسی یا عدم اتکا به نتایج این بررسی‌ها از سوی مدیران، نه‌تنها دستاوردهای قابل‌توجهی نداشته بلکه برخی هزینه‌ها را نیز تحمیل کرده است. ازاین‌رو استفاده از ظرفیت‌های این سند در گرو تدوین ساختاری کارآمد و به‌کارگیری افراد شایسته در اجرای پروژه‌هاست. نکته دوم آن است که برای اجرای هرکدام از طرح‌ها، قرارداد جداگانه تعهدآور و دقیقی باید تنظیم شود که از هرگونه انحراف یا تغییرهای بدون دلیل که می‌تواند در بسیاری از موارد زیان‌بار باشد، جلوگیری کند.

آنچه به‌عنوان کلام آخر در این زمینه می‌توان مورد تأکید قرار داد، سه نکته است. اول: نه‌تنها رابطه راهبردی یا چین، تهدید نیست بلکه فرصتی گران‌قدر برای کشور است. عدم انتشار رسمی سند موجب شده تاشایعاتی کشورهای مهم جهان، به‌ویژه با چند اقتصاد بزرگ غرب و شرق و منطقه نیز باید چنین سندی را مبادله کرده و آن را به اجرا بگذارند. دوم: این سند، نه‌تنها در مغایرت با شعار نه شرقی، نه غربی جمهوری

اسلامی ایران نیست بلکه ازآنجاکه منجر به دستاوردهای مهم اقتصادی و توسعه ظرفیت‌های ثروت‌آفرینی می‌شود، تقویت شعار یادشده را نیز به‌دنبال خواهد داشت. البته بر این نکته نیز باید تأکید شود که نگاه به جهان باید متوازن باشد و نگاه به شرق، نباید منجر به روی‌گرداندن از غرب باشد. رفتار خردمندانه و عزت‌مدار ایران در گرو همکاری متعادل و از موضعی برابر و متکی به دیپلماسی، با تمام کشورهای جهان، به‌جز رژیم نامشروع صهیونیستی است. سوم: به‌طور طبیعی، هر کشوری به‌دنبال حفظ مصالح و

بیشینه‌کردن منافع ملی خود است و نباید انتظار داشت که چین یا هر کشور دیگری، حتی همسایگان بسیار نزدیک ایران، چشم بر برخی منافع پوشیده و از موضع خود کوتاه آید. بررسی برخی ادعاهای اخیر همسایگان درباره مورد حق آب، نشان‌دهنده این واقعیت است که در همکاری‌های بین‌المللی، خردورزی کامل و دوری از احساسات و هیجان، از ضرورتی انکارناپذیر برخوردار است؛ ازاین‌رو نظام جمهوری اسلامی برای این‌گونه همکاری‌ها باید نظام مدیریتی خود را ارتقای اساسی ببخشد وگرنه امکان دستیابی حاکمتری به منافع، با تردید روبه‌رو خواهد بود.

پیام آخر به هم‌میهنان ارجمند است که دل در گرو ایران نهاده و دغدغه منافع ملی را دارند. فقط کافی است تصور کنیم که اخبار یکی از شبکه‌های داخلی یا خارجی، رئیس یا ولیعهد یک کشور منطقه را نشان دهد که در حال پیاده‌شدن از پله‌های هواپیما در یکی یا شانگ‌های است. بی‌گمان، در همان لحظه، فضای مجازی آکنده می‌شود از پیام و نماهنگ و سخنرانی و نظر برای مقایسه ایران با آن کشورها و کله از مسئولان که چرا از رقبا غافل مانده‌اند. اکنون که ایران در سخت‌ترین شرایط خود، موفق شده است تا با حضور وزیر خارجه دومین قدرت اقتصادی جهان در تهران، سندی راهبردی را مبادله کند. جای آن دارد که خداحودت زرگی به سیاست‌گذاران و مجریان تبادل این سند گفته شود که خواب از چشم دشمنان کشور و خائنان آن روده است. قدر فرصت‌ها را بدانیم و از ارتقا و توسعه همکاری‌های بین‌المللی ایران بزرگ حمایت کنیم.

مدرک فارغ التحصیلی اینجانب عبدالحمید ییاتی فرزند حسین به شماره شناسنامه ۵۶۰۵ صادره از تهران در مقطع کارشناسی (لیسانس) رشته مترجمی زبان انگلیسی صادره از واحد دانشگاهی شهرضا مفقود گردیده است و فاقد اعتبار می باشد . از یابنده تقاضا می شود اصل مدرک را به دانشگاه آزاد واحد شهرضا به نشانی اصفهان- شهرضا باکد پستی ۴۶۴۱۱-۸۶۴۸۱ ارسال نماید.